

Keresztények és a Yoga, azaz egy megkezdett gondolatmenet továbbgondolása

Nemrégiben alkalmam nyílt egy hosszabb tanulmány elkészítésére, amelynek keretein belül egy neoprotestáns felekezet vezető lelkészének szavait elemeztem. A kérdéses személy meglehetősen tudatlanságról, képzetlenségről és avatatlanságról tanúságot téve fejtette ki nézeteit a yoga és a démonidézés kapcsolatáról, amely gondolatok nem csupán napjaink divatjógájának követői körében, hanem a valódi yoga autentikus útjait ismerők előtt is komoly ellenérzéseket keltettek. Tanulmányom később tekintélyes internetes felületen is megjelenhetett, így lehetőségem nyílhatott a témakör kapcsán kifejtett gondolataim másokkal való megosztására is. Ennek kapcsán aztán hozzászólások és véleménymegosztások születtek, amelyek közül kiemelt figyelmet érdemel két kérdés, amelyeket egy jógaoktatóként tevékenykedő úriember fogalmazott meg számomra, és amelyek közül mindkettő rendkívüli fontossága miatt méltán megérdemli, hogy újabb tanulmányban válaszoljak rájuk.

Miután hosszabban és valamelyest inkább általánosságban értekeztem a tradicionális yoga-praxisok, és a mainapság dívó szalon-ezoterikus divatjóga közötti különbségeket illetően, a kérdéseket feltevő úriember azzal a felvetéssel keresett meg, hogy képességeim és lehetőségeim szerint próbálkozzak meg annak kifejtésével, hogy mit üzennék azoknak a római katolikus keresztényeknek, akik a yoga kapcsán hasonlóképpen vélekednek, mint az ominózus neoprotestáns felekezet vezető lelkésze. Ennek a kérdésnek kifejtésére szentelném jelenlegi tanulmányomnak első fejezetét. Személyes érintettségem kapcsán annyit szeretnék elmondani, hogy én magam a Római Katolikus Egyházban részesültem a Kereszttség szentségében, és életemnek jelentős részét ebben az egyházban töltöttem el. A katholicizmus szellemisége, főként misztikus és liturgikus szempontok miatt a mai napig meghatározó helyet foglal el lelkeségemben, még annak ellenére is, hogy már nem tartozom a Római Katolikus Egyház tagjai közé. Bár gnosztikus szellemiségű emberként egyfajta egyéni utat követek, mégis René Guénon véleményével összhangban vallom, hogy a nyugati ember számára a kereszténység, pontosabban meghatározva a római katolikus kereszténység (avagy esetleg a keleti orthodoxia és monofizita kopt, illetőleg örmény irányzatok) jelentheti elsődlegesen azt a spirituális és szellemi talapzatot, amelyen állva saját létének lényegéhez közelebb kerülhet. A protestantizmus legtöbb ágát nem tartom tradicionális értelemben elfogadható és legitim keresztény irányzatnak, mint ahogyan életemnek egy bizonyos pontján a különféle New Age szellemiségű, ezoterikus keresztény egyházaktól is elhatárolódtam.

Bevezető gondolataimmal azon meglátásomra szándékozom ráirányítani a figyelmet, amely szerint a kereszténység bizonyos ágazatai tradicionális értelemben autentikus, jelentőségteljes és hathatós szakramentális erővel bírnak, míg más irányzatok esetében ez a fajta szentségiség bizonyos, avagy éppen teljes mértékben hiányzik, ennek megfelelően tehát beszélhetünk szakramentális értelemben autentikus és tradicionális felekezetekről és egyházakról, valamint olyanokról, amelyeknek esetében az autenticitás és tradicionalitás már különféle fokban és módon sérülni látszik. Ebben a megközelítésben azt kell mondanunk, hogy bár a Római Katolikus Egyháznak állt módjában a történelem folyamán a legnagyobb fokú befolyásra szert tenni, és napjainkban is ez az egyház foglalja magában a keresztény hívők legnagyobb részét, tradicionális, doktrinális és szakramentális értelemben mégsem nevezhető a legmagasabb fokon álló egyháznak. Tudvalevő ugyanis, hogy az 1054-ben bekövetkezett nagy egyházszakadás előtt Róma püspöke, azaz a pápa a "primus inter pares" elvére, azaz az egyenlők között megnyilvánuló elsőségére hivatkozhatott, és nem számított az egész egyház fejének, a pápai tévedhetetlenség dogmáját pedig még ennél is sokkalta később mondta ki a Római Katolikus Egyház. Az első évezred egyházában Róma püspöke a konstantinápolyi, alexandriai, jeruzsálemi, antiochiai és később a moszkvai patriarchátusok püspökeivel egyetemben képviselte a legmagasabb fokban megnyilvánuló egyházi tekintélyt, mint az egész nyugati patriarchája, a teljes kereszténység felett azonban nem rendelkezett uralkodói és vezetői szereppel. Az egyházszakadás alkalmával a közhiedelemmel ellentétben nem a keleti egyházrészek szakadtak el a Római Katolikus Egyháztól, hanem éppen ellenkezőleg, maga a római

püspök, és a vezetése alatt álló nyugati egyház vált szkizmatikussá, azaz szakadárá, ezzel pedig olyasfajta deviáció kezdett formát bontani köreiben, amelynek egy-egy csúcspontja az 1517-es reformáció, a francia forradalom, és II. Vatikáni Zsinat liturgikus reformjai keretében bontakozott ki, illetőleg ennek a fajta deviációnak a kiteljesedése jelenleg is tart. Keleten a folyamat némiképp lassabban fejeződik ki, és ennek köszönhetően az orthodox egyházakban még mindig tetten érhető az a fajta mély spiritualitás, szentségiség és liturgikus emelkedettség, amely a római katholicizmusból mára már szinte teljesen kiveszni látszik. Keleten még mindig fellelhetőek jól működő kolostorok, léteznek csodatévő sztarecek (szent szerzetesek és remeték), illetőleg a klérus körein belül is enyhébben nyilvánul meg a morális és szellemi dekadencia.

Ennek a gondolatnak szellemében érdemes megvizsgálni annak kérdését, hogy miként viszonyulnak az egyes keresztény felekezetek a yoga praxisához, valamint az ezoterikus divatjógához. Az önnön lényegiségüket gyakorlatilag teljes mértékben elvesztő protestáns felekezetek tapasztalataim szerint olyan módon próbálják még valamelyest fenntartani önnön irányzataikat, hogy a teljes szellemi zárás állapotára helyezkedvén ördögnek és démonnak kiáltanak ki szinte mindent és mindenkit, ami és aki a saját szűkre szabott doktrinális keretrendszerükbe nem illeszthető bele, így természetesen (mint ahogyan azt a kérdéses neoprotestáns felekezet vezető lelkészének esetében láthattuk) képtelennek mutatkoznak nemcsak a megértés, hanem a mérlegelés és tekintetbe vétel gesztusainak megnyilvánítására is. Keleti (orthodox keresztény) körökben a kérdés már sokkalta érdekesebben fest, itt ugyanis léteznek példának okáért jogával foglalkozó orthodox szellemiségű könyvek is, amelyeknek színvonala jócskán túlmutat a démoniként és ördögtől valóként való megbélyegzésen. Ezeknek az írásoknak túlnyomó többsége elveti ugyan a jogát, azonban egészen más okok miatt, mint amiért teszik ezt a neoprotestánsok. Az orthodox keresztények körében a yoga praxisai és a különféle divatjoga irányzatok nem avégett nem tudnak elterjedni, mert azokat ördögtől valóknak tekintik, hanem amiatt, mert egyszerűen nincsen rájuk szükség. Az orthodoxia ugyanis élő tradíció, amely a maga meghatározott, és évezredek óta alkalmazott spirituális gyakorlataival (Jézus-ima, Szent Liturgia, akathisztoszok, leborulások) olyan metafizikai értelemben is adekvátnak nevezhető mielőtt teremt követői számára, amely voltaképpen szükségtelessé teszi a különféle jógás irányzatok alkalmazását. Egy orthodox keresztény ember nem avégett nem alkalmaz jogát, mert abban valamiféle végletesen démonit sejt, hanem amiatt, mert rendelkezik azokkal a fajta spirituális hagyományokkal és gyakorlatokkal, amelyek tökéletesen megfelelnek a célnak, azaz kissé vakmerőbben fogalmazva azt lehet mondani, hogy ugyanazt a hatást érik el általuk, mintha igazi és autentikus yoga-praxist folytatnának. Egy élő tradíció nem azért zárkózik el egy másik tradíció praxisai elől, mert azokat elítéli, hanem azért, mert rendelkezik azoknak ekvivalenciával.

Még tovább színesedik a kérdés, amennyiben a római katholicizmus környékén vizsgálódunk tovább. Mint ahogyan egy korábbi bekezdésben említettem, a nyugati kereszténységben keleti testvéreinél sokkalta nagyobb mértékben nyilvánult meg az eredeti tradícióktól való deviáció, és ezzel együtt a dekadencia is sokkalta nagyobb méreteket öltött. Napjaink helyzetét vizsgálva azt lehet mondani, hogy a Római Katolikus Egyház a huszadik században végrehajtott liturgikus reformja által tulajdonképpen lefejezte önmagát, és a Novus Ordo bevezetésével fokozatosan elkezdte lebontani mindazt, ami önmaga tradicionális vetületéből még megmaradt. Az a fajta szellemi, spirituális és misztikus többlet, amely a kelet orthodoxiájában még viszonylag erősen tetten érhető, a római katholicizmusból mára már teljes mértékben kiveszni látszik. Jól példázza a felvetést azon tény, hogy amíg keleten az egyház rendelkezik szakrális nyelvvel, addig az úgynevezett latin egyház dicstelen módon száműzte saját liturgiájából a latint, ennek a katasztrofális döntésnek pedig ugyancsak katasztrofális kimenetelei érhetőek tetten. Ugyanígy az "ad orientem", helyesebben mondva "ad crucem", azaz a kereszt felé fordulva bemutatott liturgia eltörlése által a Szentmise eredeti méltósága olyannyira sérült, hogy mára már szinte semminemű szakramentális megnyilvánulás nem érhető tetten benne. Sybarita váz maradt csupán, az eredeti fény és dicsőség gyenge visszatükröződése.

A modernitásnak teljes mértékben odadobott római katolicizmus elerőtlenedése teljes mértékben tetten érhető mindazok számára, akik képesek figyelmes és értő tekintettel szemlélni az erre utaló jeleket. A spirituális talajvesztettség hatására számos római katolikus hívő másfajta utakat próbál keresni, hogy kiüresedett spirituális praxisát valamilyen módon fénnel töltsse meg, azonban minthogy ezek a személyek a legtöbb esetben tradíciójuk legalapvetőbb sajátosságaival sincsenek tisztában, így nem meglepő, hogy rövidesen szinte kivétel nélkül a New Age divat-ezotéria és álspiritualitás hálójában találják önmagukat. Amennyiben visszatérünk a feltett kérdés szorosabb vizsgálatához, úgy azt láthatjuk, hogy a mainapság jógát gyakorló római katolikusok nem a vallásukat komolyan követő személyek köréből kerülnek ki, tehát nem a latin nyelvű Szentmise tisztelői, és a keresztény misztikus szerzők olvasói vágnak bele a jóga különféle irányzatainak gyakorlásába, hanem azok, akik eleve nem álltak erős lábbal a keresztény tradíció talaján. Sajnos azonban nem jobb a helyzet azoknak esetében sem, akik komolyan szeretnének foglalkozni a keresztény tradíció gyakorlásával, ugyanis ezek a személyek a római katolicizmus jelenleg elérhető megnyilvánulási formáiban nem fognak találni túlon túl megalégitő tartalmakat, ugyanis a legtöbb római katolikus fórum és orgánium meglehetősen hasonló (és sok esetben felettébb korlátolt) nézeteket vall a többi bölcsességtradíciót (így az autentikus yoga praxisait) illetően, mint a különféle protestáns felekezetek. Összegzésképpen tehát azt mondhatjuk, hogy az önazonosságát lassacskán teljes mértékben elvesztő római katolikus egyház híveinek túlnyomó többsége jóformán semmit sem tud sem a saját tradíciójáról, sem pedig a yoga tradícióiról sem, így a legtöbb esetben vagy eleve démoninak és így elvetendőnek tartják (az orthodoxok gyakorlóktól eltérően azonban ők maguk nem rendelkeznek már azokkal a spirituális gyakorlatokkal, amelyek a keresztény tradícióban pályán tarthatnák őket), vagy pediglen a protestánsok körében is dívó összekeverést megejtve azonosítják azt valamelyik divat-ezoterikus jógairánnyal. Ennek megfelelően a legtöbb mainapság jógázó római katolikus valójában nem folytat szellemi értelemben autentikusnak minősülő yoga-praxist, legfeljebb testmozgásként végez yoga-szerű elemekkel tarkított gimnasztikai gyakorlatokat, azok pedig, akik valamiféle zavaros New Age szellemiségű divatjógát gyakorolnak, rendszerint a katolicizmus mibenlétével éppen annyira sincsenek tisztában, mint a korábbi cikkemben felvázolt, jóga és yoga közötti különbségek mibenlétével. Nyersebben fogalmazva azt mondhatom, hogy a legtöbb ezoterikus szalonjógát folytató, magát katolikusnak valló személy a szó legszorosabb értelmében valójában nem tekinthető római katolikusnak, legfeljebb katolicizmus-szerű elemeket az életében megnyilvánító személynek, aki sajnálatos módon egyáltalán nem érzékeny azokra a fajta veszélyekre, amelyeket egy divat-ezoterikus jógairányzat valójában jelenthet.

Gondolatmenetem végére érve tehát szeretnék választ adni a korábban felmerült kérdésre, jelesül arra, hogy mit is tanácsolnék a yoga praxisait és a jógát démoninak kikiáltó római katolikusoknak. A magam részéről hasonló gondolatokat fogalmaznék meg számukra, mint amilyeneket René Guénon is megosztott a hozzá fordulókkal, nevezetesen hogy térjenek vissza a saját tradíciójuk gyökereihez, és mélyedjenek el abban. Amennyiben római katolikusként ellenérzésekkel viseltetnek a jóga/jóga irányában, akkor egyszerűen ne gyakorolják, hanem amennyiben komolyan gondolják a katolicizmust, akkor találják meg abban a maguk ösvényét, váljanak érzékennyé és nyitottá az abban megjelenő kincsekre. Véleményem szerint a római katolicizmus rettenetes válságát éli meg, amelyből a kiutat az jelentheti, amennyiben a hívők újra felfedezik azt a fajta csodálatos világot, amely az eredeti, tradicionális kereszténységben bontakozhat ki számukra. Fontosnak tartom, hogy ezek a személyek valóban átlássák és megértsék, hogy a római katolicizmus torzulása rendkívül erős, ők pedig bizony igenis jól érzik, hogy valami nagyon mély, nagyon fontos és igazán jelentékeny tényező hiányzik belőle számukra. A megoldás azonban nem abban rejlik, hogy mindenfajta ész (és az adekvát metafizikai ismeretek) nélkül belevetik magukat az alternatív utak keresésébe, hisznek a modernitás csalóka ígéreteinek és bedőlnek a divat-ezoterikus sallangnak, hanem abban, amennyiben a saját maguk tradíciójának eredeti kincseit próbálják ismételtelen jelenvalóvá és megélhetővé tenni. Amennyiben valaki komolyan el kíván

köteleződni a római katolicizmus mellett, akkor annak igazándiból egyáltalán nincsen szüksége más utakra, így a jógára sem, ugyanis egy valódi, autentikus katolikus életút elvezetheti őt oda, mint ahova az egyes yoga-praxisok vezetnek, jelesül a beteljesedésre.

Azoknak számára pedig, akik akár a római katolicizmus helyett, akár pedig ezen irányzat gyakorlása mellett szeretnének yoga-praxist fenntartani, mindenképpen azt javaslom, hogy keressenek olyan tanításokat, amelyek mind a yoga, mind pedig a katolicizmus magját alkotó metafizikai tradíciót helyesen értelmezik és tárják fel. A legnagyobb hiba, amelyet egy keresztény a saját útja során elkövethet, hogy valamiféle divatos szinkretizmus maszlagját kezdi el használni, amelyet a megfelelő ismeretek hiányában alkalmasnak vél, miközben a lehető legszörnyűbb történések képesek megadni ennek a fajta felületes szemlélésnek és gyakorlásnak nyomán. Az illető sok esetben nemcsak a római katolicizmusból, hanem a yoga autentikus változataiból is kiesik, és mindenfajta szörnyű pszichés probléma kialakulását követően végül vagy visszatér a kereszténység valamelyik eltorzult formájához, vagy pediglen teljes mértékben beleveszik a szinkretista kavalkádba, amelynek a vége legtöbb esetben maga a bukás. Úgy gondolom, hogy mindannak, aki a római katolicizmus követőjeként a yoga praxisaival szeretne foglalkozni, először a saját maga tradícióját szükséges, lehetőleg minél tökéletesebben és mélyebben megismerni, így tehát vissza kell térnie a katolicizmus valódi, autentikus és tradicionális változataihoz, hiszen itt a legtöbb esetben valóban megtalálja azt, amit a yoga környékén keresett, amennyiben pedig mégis ragaszkodna egy adekvát yoga-praxis felépítéséhez, akkor a katolicizmus esszenciájának ismeretében ezt veszélyektől mentesen teheti meg, és képessé válik kiszűrni a metafizikai értelemben hiteltelen és alkalmatlan divatjóga irányzatokat a valóban működőképes és tradicionális yoga-praxisok közül.

Készítette:

Németh Dániel

vallásfilozófus